

Projekt Lärcentrum i handikappfrågor Slutrapport

Max Stålnacke, projektledare
1 Bakgrund

Härnösands folkhögskola är en rörelseskola med Svenska Missionsförbundet som huvudman.

Skolan har ca 220 studerande i olika långa kurser och ett stort inslag av korta kurser. Skolan erbjuder ett väl utvecklat internat med 132 moderna enkelrum, med helpension och med olika möjligheter till fritidsaktiviteter även för funktionshindrade. Under 1980- och 1990-talen har Härnösands folkhögskola successivt utvecklats mot ett centrum med olika möjligheter till lärande i handikappfrågor. Grunden för denna utveckling är kursverksamheter för personer med dyslexi, synskada, psykiska funktionshinder, afasi m fl funktionshinder, handikappidrott som tillval samt 2-årig teckenspråkslinje och utbildning till personlig assistent.

Utifrån den erfarenhet och de resurser skolan förfogar över har det känts naturligt att söka möjligheter för en fortsatt utveckling. Utvecklingsbehovet har accentuerats av att informations- och kommunikationstekniken i vid mening kommit in i snart sagt all form av utbildning. Projektmedlen från DISTUM har gett oss väsentligt ökade möjligheter till utvecklingsarbete under tiden 990701-001231. Ett HJÄRTLIGT TACK till ALLA ER, som på olika sätt bidragit till att genomför detta projekt.

Huvudansvar för projektet: Härnösands folkhögskola, Box 14, 871 21 Härnösand. Tel 0611-55 46 00

Projektledare: Max Stålnacke, e-post: max.stalnacke@harnosand.fhsk.se

Biträdande projektledare: Bertil Lundin, e-post: bertil.lundin@harnosand.fhsk.se

2. Mål, syfte och innehåll

Målsättningen med projektet har varit att utveckla ett lärcentrum i handikappfrågor och att introducera flexibelt lärande inom områdena läs- och skrivsvårigheter (dyslexi), synskador samt teckenspråk.

I arbetet att utveckla ett lärcentrum i handikappfrågor ligger skolans grundläggande folkbildningsambition att dels förbättra funktionshindrades studiemöjligheter i vid mening och dels att skapa förutsättningar för studerande, föräldrar, lärare och andra till lärande i handikappfrågor.

I lärcentrumtanken ligger också ambitionen att pröva olika former av flexibelt lärande på ovan nämnda tre områden.

Projektarbetet har bestått av flera olika delar:

- Att skapa en lärstuga med anpassad IKT-utrustning.

- Att skapa en informations- och vägledningscentral med bra pedagogiska datorbaserade program.
- Distansutbildning om dyslexi för föräldrar med dyslektiska barn
- Distansutbildning i Internetanvändning för blinda ungdomar.
- Distansutbildning i Internetanvändning för vuxna synskadade

- Distanskurs i teckenspråk för personal
- Information och utbildning i användning av digitala talböcker för synskadade.
- Personalutbildning i handikappkunskap.

3. Målgrupper

Genom ovan nämnda aktiviteter har projektet vänt sig till personer med olika typer av funktionshinder (dyslektiker, synskadade, döva), olika personalkategorier, studerande och föräldrar.

4. Pedagogiska utgångspunkter

På skolan fanns vid projektets början mycket liten erfarenhet av IKT-baserad distansutbildning. Det har därför varit angeläget att engagera ett flertal fast anställda lärare istället för att projektanställda "expertis" utifrån. Detta för att kunna nyttja vunna erfarenheter för en fortsatt utveckling. Under 7,5 mån har en person anlitats som specialiserat sig på Internetanvändning för blinda, som använder punktskriftsdisplay. Han har tillsammans med projektledaren svarat för distansutbildningarna för synskadade.

I planeringen och särskilt under genomförandet har diskussionen om distansutbildningens resp. internatutbildningens för- och nackdelar diskuterats. De erfarenheter vi fått genom projektet har på olika sätt vitaliserat den pedagogiska diskussionen på skolan.

Studier på distans kombinerat med internatstudier har blivit en modell som genomsyrat projektet.

5. Informations- och kommunikationsteknik

IT-företaget Swedish Connection har anlitats för att få en lämplig teknisk lösning för distansutbildningar. Produkten är en lösning med XLS (The extended Learning Solution)

En grupp lärare på skolan har fått utbildning i handhavandet.

Erfarenheterna av lösningen är ganska negativa. Det har visat sig att lösningen varit för svår för deltagarna för att kunna lägga Internetutbildningarna för synskadade där. Dessa utbildningar har skett via E-mail. Plattformen har också varit svåradministrerad. Företaget har modifierat lösningen, så att den nu är mycket lättare att administrera. Detta har dock skett i så sent skede i projektet att en mer ingående utvärdering inte varit möjlig. Produkten är handikappanpassad även för punktskriftsanvändare, vilket projektet medverkat till.

6. Samarbete

Inom projektet har skolan haft ett flertal samarbetspartners.

Skolan har en referensgrupp inom teckenspråksområdet där aktuella brukarorganisationer (DHB, SDR; HRF) ingår tillsammans med landstingets hörselvård. Gruppen har varit ett värdefullt stöd i arbetet. Utbildningen av stiftsanställda i teckenspråk har medfört många kontakter med Svenska kyrkan (dövkyrkan)

Inom synskadeområdet har ett nära samarbete skett mellan landstingets syncentraler och hjälpmedelscentral i Sundsvall. Här har både praktiska/tekniska och pedagogiska frågor diskuterats. För hemmabruk tillhandahåller landstinget anpassningar till datorer för synskadade. Syncentralen ordinerar och Hjälpmedelscentralen svarar för att anpassningarna fungerar och att brukaren får

information och utbildning. I projektet har skolan haft ett nära samarbete med Synskadades riksförbunds lokala och regionala organisationer. Inom dyslexiområdet har samverkan skett med brukarorganisationen i länet FMLS och med Mitthögskolan.

I nära anslutning till arbetet med projektet har skolan också anlåtats som resurscentrum av ett dyslexiprojekt som drivs av LO och ABF.

I nära anslutning till projektet har skolan också medverkat i ett annat projekt (brukarutbildning på distans för personer med synskada), som drivits av Landstingets hjälpmedelscentral i Sundsvall.

På det tekniska området har samarbete skett med företagen Swedish Connection i Sundsvall och med Polar Print AB i Luleå.

För att skapa en informationscentral om bra datorbaserade pedagogiska program har en nära samverkan skett med företaget VetaMer och med Härnösands kommun.

7. Utvärdering

Eftersom projektet innehåller många olika delar, så har varje del utvärderats för sig. Vi har valt att dels använda frågeformulär, som deltagarna fått besvara skriftligen och dels intervjuer. Resultaten finns redovisade under resp. aktivitet nedan. Se bilagor

8. Genomförande

8a. Lärstuga

Under andra halvåret 1999 grävdes och drogs nödvändiga ledningar för att kunna iordningsställa en lärstuga, som är inrymd i ett hus en bit ifrån själva skolhuset. Lokalen har utrustats med 5 datorer, som har anpassats med textförstoringsprogrammet ZoomText, talsyntes och större bildskärmar. En dator är anpassad och utrustad med punktskriftdisplay. I lokalen har också installerats en bildtelefon. Lärstugan är ansluten till skolans nätverk och har kabeluppkoppling med hög kapacitet för Internet. I stugan har samlats ca 70 utvalda pedagogiska program, som dels används av många funktionshindrade studerande och dels blivit en uppskattad informationscentral för studerande, lärare och andra. 10 studerande med funktionshinder har nyttjat stugan nästan dagligen för att lära sig anpassningar och grundläggande datakunskap. Lärstugan har också använts för datautbildning för enskilda och grupper av synskadade i korta kurser. Stugan har således haft två huvudfunktioner. Studierum samt informations- och vägledningscentral.

8b. Skapa en informationscentral om pedagogiska program (Bertil Lundin)

Vi har under en längre tid använt oss av pedagogiska inlärningsprogram, framförallt i svenska och matematik, där utbudet är stort. Ett av problemen är att välja "rätt" program. Det är inte som när man ska köpa sig en studiebok, att man kan få ett referensexemplar och titta igenom. I bästa fall finns det en s.k. demo av programmet, men det är inte ofta. Följden blir alltså, att man köper program av mycket skiftande pedagogisk kvalitet, och det blir mycket dyrbart för skolan eller kursen. Samma tongångar har jag hört från andra skolor.

Vi funderade då om vi inte kunde skapa en informationscentral, där program och datorer fanns, för att skolor, föräldrar, lärare och andra intresserade kunde komma och testa programvarorna och samtidigt göra en recension av programmet. Recensionerna skulle samlas upp och sammanställas i en databas. Databasen skulle senare bli tillgänglig på skolans hemsida.

Sagt och gjort; i samarbete med VetaMer, ett företag som tillhandahåller pedagogiska inlärningsprogram, kom vi fram till att ett utbud på ca 60-70 program skulle vara rimligt att starta med. Programmen köptes in med enanvändar-licens. Vi delade in programmen i kategorier, 7 st. svenska, matematik, biologi, språk, geografi, historia och uppslagsverk. De flesta programmen fanns inom kategorierna svenska och matematik.

En sida på vår hemsida skapades där vi visade på möjligheterna att komma till skolan och testa programmen. Vi fick även tillfälle att presentera iden för kommunens IT-ansvariga.

Gensvaret blev bättre än väntat; till dags dato har 24 "klasser" varit här. Klasser innebär allt från lekskola till gymnasium. Då har klassen kommit med sin lärare, men några skolor lät också enbart lärare komma för att ta del av programmen. Vid samtliga tillfällen fick var och en fälla ett omdöme om programmet, på speciella blanketter, en för elever och en för lärare. Vi tog emot åtta elever ((8) åt gången, och hade fyra (4) datorer tillgängliga.

Vid min sammanställning av programmen, drog jag genast en slutsats; eleverna var mer positiva till inlärningsprogrammen än lärarna.

De program som eleverna var mest positiva till var de s.k. interaktiva programmen, där man själv var en del av handlingen och kunde påverka skeendet. De rena drillprogrammen kunde accepteras; man kunde repetera i det oändliga och man fick respons direkt.

Lärarnas negativa attityd var framför allt att förfarandet/tekniken av programmet var komplicerat. Man var helt enkelt inte van vid den här typen av hjälpmedel. Sammanställningen visar också att manliga lärare var mer positiva än kvinnliga. Bland eleverna märktes ingen skillnad i kön.

Inlärningsprogram på dator upplevs som ett positivt hjälpmedel av eleverna, men tveksamhet är stor, framförallt av kvinnliga lite äldre lärare. Varför det är så kan man bara spekulera om; en förändring i arbetet är naturligtvis jobbig, både vad gäller det rent tekniska och den förändrade lärarrollen. Men med en bättre förankring vid ett genomförande av en förändring och bättre fortbildning är vi helt övertygade om att pedagogiska inlärningsprogram redan nu är ett utmärkt komplement till den traditionella undervisningen.

8c. Planera och genomföra en föräldrautbildning om dyslexi på distans (Bertil Lundin)
Då vi återkommande har *Föräldrakurser*, som vänder sig till föräldrar med dyslektiska barn, fann vi det rätt naturligt att mellan kurserna ändå ha en kontakt, där vi diskuterade de aktuella frågor som ofta finns i ens inre. Vi tillsände därför alla deltagare en intresseförfrågan om en planerad distansutbildning om dyslexi och DAMP, med start hösten 99.

Det visade sig att sju (7) föräldrar var intresserade av att delta. Vi tog då kontakt med dessa för att se om vårt upplägg skulle kunna fungera, dvs. den planering vi gjort,

men dessutom tog vi mot egna önskemål, samtidigt som vi kollade upp datakompetens och den utrustning som deltagarna hade.

Kursen innehöll inläsning av faktalitteratur, studiebesök, intervjuer, insändningsuppgifter, filmer och besök på skolan, 2 st. Litteraturen bestod av böcker som man kunde köpa eller låna. Filmerna skulle tillsändas alla efter en turordning. Övrigt material fanns färdigt i en speciell mapp för kursen, på nätet. Tanken var att förbättra kunnandet om dyslexi och DAMP, men samtidigt se hur grundskolan idag arbetade för just den här speciella gruppen. De kunskaper man fick skulle hjälpa andra föräldrar i samma situation, men även stärka föräldrarna att mera aktivt hjälpa sina egna barn.

Vi fann då att vår planering höll, men blev lite tveksamma till datakompetensen. Skulle det verkligen fungera? Alla tyckte dock att man ville testa. Så kursen startade som planerat.

När kursen startade skulle upptakten ske här på Härnösands folkhögskola. Fem föräldrar anmälde förhinder, varför den inställdes. Planeringen, genomförandet och tekniken fick då diskuteras via omfattande kommunikation via mail och telefon.

När den första insändningsuppgiften skulle vara oss tillhanda var de bara två som hade svarat. Övriga lovade tillsända dem så snart det var möjligt, men det kom tyvärr inte in någon från dessa föräldrar, varken förr eller senare och jag förstod att de hoppat av. Av de två som lämnat in sina uppgifter, hoppade den ena av strax därefter, varför det nu fanns bara en deltagare kvar. Han genomförde dock hela kursen.

Hur kunde det bli så? Jag skrev till alla som hoppat av och frågade varför? De svarade att tiden inte hade räckt till, att datorn krånglat, att tekniken var för svår, att det var trevligare och mer givande med de kurser där deltagarna rent fysiskt möts.

Den deltagaren som fullgjort kursen tyckte att kursen varit mycket givande; Han hade lärt sig mycket, kände sig stärkt och att arbetssättet passade honom bra.

En slutsats till denna distanskurs borde alltså bli: Mötet mellan människor är det viktigaste, att träffas som föräldrar med en sorts gemensam grund, men ändå med olika erfarenheter, det bör inte ske över "nätet". Det viktiga är att känna kontakten, samhörigheten och diskutera gemensamma upplevelser och frågeställningar. Men ändå; Den injektion den kursdeltagare fick som genomförde kursen, måste få oss ändå att tro, att distansutbildning är möjlig, även för denna grupp, men kanske under lite andra former.

8d. Distansutbildning i Internetanvändning för synskadade skolungdomar. Kursen har vänt sig till blinda skolungdomar, som går i högstadiet och gymnasiet i Västernorrlands- och Jämtlands län. Deltagarantalet har varit 6 och alla har genomfört kursen. Målsättningen har varit att deltagarna skall lära sig att använda Internet och att kunna nyttja detta i skolarbetet. Kursledaren, som själv är blind, har besökt samtliga deltagare i resp. hemskola. Han har hjälpt till med tekniken och gett vissa grundläggande instruktioner.

Kursen har haft följande delmoment: allmän Internetkunskap, E-mall och sökning och informationshämtning.

Under kursen har deltagarna också haft möjlighet att chatta med varandra och kursledaren via chattprogrammet MSN Messenger.

Samtliga deltagare har lämnat omdömen och synpunkter på kursen dels genom att svara på en enkät(se bilaga) och dels via intervjuer.

Slutomdömet för kursen är 3,83 i en 4-gradig skala. Omdömet när det gäller vissa enskilda frågor är lägre.

Viktiga synpunkter:

- Bra, tills grejerna gick sönder. Fick skicka iväg datorn. Har varit utan i 2 månader.
- Chatten har fått igång mig mycket på Internet.
- Det mesta har varit jättemegabra.
- MSN har fungerat mycket bra.
- Kör nu Internet varje dag.
- Läraren var bra.
- Har lagt ner mycket träning för att komma ihåg.
- Internet är kalasbra eftersom man kan hitta så mycket information, så man inte kan gå på bibliotek och ta första bästa bok.
- Det är roligare att hålla på med Internet nu.
- Relativt lätt att hitta. Brukar ofta kolla sport.
- Jag är dålig på skriftlig information. Lättare att fråga någon.
- Borde haft mer tid.

Kursledarens kommentarer:

Jag känner mig nöjd med kursen och tycker att de flesta har lärt sig väldigt mycket. Vissa elever har börjat våga prova installera lite nya program själv och utforska nätet och den egna datorn. Tror att många rädsla för datorn har släppt lite. De vet teoretiskt hur man skall söka information på ett bra sätt till skolarbetet. Tror att vissa elever av bekvämlighet tar onödig assistenthjälp.

Det som har fungerat dåligt är att de flesta datorerna har krånglat på något sätt och har skickats iväg. Då man skickar iväg en dator, så kan det ta många veckor upptill månader innan man får tillbaka den. Detta kan vara en katastrof för skolarbetet. En elev hade nytta av förstöringsprogrammet Zoomtext. Eftersom jag är blind, så kunde jag besvara några frågor betr det programmet..

8e. Distansutbildning för vuxna synskadade i Internetanvändning

Kursen har gått under arbetsnamnet "blinternet". Deltagarantalet har varit 5, varav 2 kvinnor. Deltagarnas ålder varierade mellan 31-59 år. 2 av deltagarna arbetar med punktskriftsdisplay och övriga tre med förstöringsprogram.

Kursen har till största delen gått via E-mall. Under kursen genomfördes också 2 kursdagar i internatform på Härnösands folkhögskola. Målsättningen med kursen var att deltagarna skulle lära sig nyttja Internet. Kursen har haft följande huvudmoment: allmänt om Internet, e-post, söka och hämta information på nätet.

Utvärderingen är gjord dels genom en enkät, som deltagarna besvarat och dels genom intervjuer.

Slutomdömet från enkäten är 3,0 på en 4-siffrig skala.

Synpunkter från deltagarna:

- att söka på nätet, skicka mail, bifoga fil och att göra adressbok. Det sitter där det ska. Bra
- första lektionen begrep jag inte så mycket av.

- tyckte ibland att det var för mycket text
- läraren har funnits på skolan , så att jag har kunnat fråga när det behövs.
- har inte haft så stora möjligheter att lära mig.
- kontakten med läraren har fungerat bra
- lätt som synskadad att få information. Får tillgång till info som jag inte fått förut.
- det tog tid att komma igång. Det var efter besöket på folkhögskolan som jag lade ner lite energi
- tekniken har fungerat dåligt, missnöjd. Har gjort att kommunikationen blivit begränsad
- det har ibland varit väldigt knepig text
- det var kul att träffa de andra i kursen. Det bör ske en träff vid kursstart och i samband med kursslut, kanske en dag vardera. Det finns många frågor och funderingar som behöver klaras ut.
- tack vare kurshelgen så gick vi snabbare igenom kursen än om vi tagit allt via mail.
- det var jättekul att träffa Henrik, en så ung och duktig ledare för den här kursen. Jag blev imponerad. Det som var dåligt var väl att det var lite svårt att förstå uppgifterna i början pga. för mycket text.

Kursledarens synpunkter:

Jag tycker att det har fungerat ganska bra förutom en del svårigheter med teckentabeller på listservern. Ibland har inte å, ä och ö fungerat som det skall. Frågan är om det är en bra idé att ha en kurs för dem som inte kan något om Internet via E-mall. Jag bedömer det ändå som det lättaste sättet eftersom E-mall är bland det första man brukar lära sig.

Det har varit lite svårt att få in uppgifter i tid. Jag tror att det beror på att vi har använd mail som kursmedia. Man har inte lika mycket press på sig att göra uppgifterna under viss tid.

De flesta har lärt sig att maila, surfa och en del annat.

8f. Distanskurs i teckenspråk för personal

I samarbete med Svenska kyrkan har en teckenspråksutbildning för stiftsanställda genomförts under första halvåret 2000. Kursen planerades för 23 deltagare. 20 deltagare har genomgått kursen. Deltagarna, som nästan helt utgörs av präster och diakoner/diakonissor, hade varierande förkunskaper i teckenspråk. Ingen var nybörjare. Svenska kyrkan har svarat för utbildningskostnaden, varför kursen inte belastat projektbudgeten.

Målsättningen med kursen var dels att deltagarna skulle få en realistisk uppfattning om sina språkkunskaper och vad som behöver förbättras och dels en kunskapshöjande intensivkurs.

Metodiken pedagogiskt och tekniskt diskuterades i samband med planeringen. Ambitionen att använda datorn som kommunikationshjälpmedel fick överges. Vid prov visade det sig att bilden blir för oskarp. Nyanser i rörelser och mimik, som har avgörande betydelse i teckenspråk, går förlorade.

Deltagarna fick i stället en hemuppgift att på teckenspråk berätta en bildberättelse. Detta skulle ske inför videokamera. Deltagarna skickade sedan videobandet till lärare på skolan. Lärarna analyserade banden.

I början av april (16 delt.) och i början av juni (4 delt.) samlades kursdeltagarna till 3 dagars intensivkurs på Härnösands folkhögskola. Varje deltagare gick enskilt igenom

sin aktuella "språksituation" med läraren utifrån analysen av det inskickade bandet. I övrigt arbetade deltagarna intensivt med övningar i teckenspråk.

Distanskursen var också från början tänkt som en grundläggande startkurs för att sedan gå vidare i någon form av fortsättning.

Deltagarna har utvärderat kursen genom att besvara en enkät på 14 frågor. Se bilaga Medelomdömet är 3,56 i en 4-siffrig skala. Omdömen är mycket positiva utom på en punkt. På frågan om hur informationen från skolan före kursstart varit, så är omdömet 2,56.

Deltagarna har lämnat följande synpunkter:

- Det har varit roligt.
- nya vinklar in till ny kunskap
- Ingen bortkastad tid. Effektivt kunskapsförmedlande. Uppmuntrande
- Saknade information från skolan
- Svårt att filma hemma
- Positiv uppmuntrande attityd från lärarna
- Bra pedagogiskt grepp
- Fortsätt i samma stil. Ni får det som är svårt att bli roligt. Er kritik är konstruktiv för den kämpande eleven.
- Önskat att vi kunnat bo tillsammans.
- Bättre information före kursstart.

Utvärderingen av kursen är så positiv att Svenska kyrkan har framfört starka önskemål om en snar fortsatt utbildning. Det har varit svårt att under år 2000 (projekttiden) tillmötesgå detta önskemål pga. lärarbrist. Utbildningen kommer att fortsätta i distans/internatform under 2001. Vi har hittat en bra lösning på lärarfrågan. En ny utbildningsmodell har arbetats fram, som skall diskuteras med kyrkan i början av 2001.

8g. Information och utbildning om digitala talböcker

Tal och punktskriftsbiblioteket, TPB, framställer numera alla nya talböcker digitalt. Det nya systemet kallas för Daisy. Böckerna framställs på CD i komprimerad form. Antalet färdiga "daisy-böcker" växer mycket snabbt.

Under hela projekttiden har främst synskadade och en del personal fått information och utbildning om de nya böckerna och hur man kan läsa dem. Böckerna kan läsas antingen via dator, förutsatt att man har ett speciellt program(play back), eller med specialbandspelare, som finns i flera modeller.

Under projekttiden har 87 synskadade och 17 personal utanför skolan fått information och utbildning om digitala talböcker. Intresset är ganska stort bland synskadade och personal som har kontakter med läshandikappade.

Vi har intervjuat 20 synskadade, som fått utbildning och som fått möjlighet att pröva att läsa böckerna antingen via dator eller via specialbandspelare (lån). Ingen av de intervjuade har ännu kommit igång att börja låna och läsa Daisy-böcker. Vi känner inte heller till någon, som vi utbildat, som börjat läsa sådana. Vi har frågat varför?

Några typiska svar:

- Jag har provat att läsa via datorn, men det känns onaturligt att läsa så.
- Specialbandspelarna är för dyra (ca 5-6.000 kr)
- Jag har ansökt hos Syncentralen om specialbandspelare för att komma igång, men fått avslag

Dom säger att staten kommer att anslå pengar till dessa hjälpmedel.

- Det känns jobbigt med allt nytt.
- Jag läser via datorn en del information från SRF, som framställs i Daisy-format. (1 person)

De allra flesta tycker att de nya specialbandspelarna är för dyra. Man vill avvakta och se om det kommer andra och billigare lösningar. Det finns också förhoppningar att bandspelarna skall bli fria hjälpmedel för läshandikappade. De som har provat att läsa via datorn tycker att det känns onaturligt. Man är van att lyssna på talböcker i olika situationer. Bandspelaren ger en större frihet.

Eftersom samhället har bestämt sig för ett teknikskifte, så finns här ett stort folkbildningsuppdrag. Personer, som har läshandikapp, måste ges möjlighet att få lära sig att använda den nya tekniken. Erfarenheterna från projektet visar att det är en nyckelfråga hur läshandikappade skall kunna få nödvändiga bandspelare till överkomligt pris. Projektet visar också att relativt få kommer att läsa digitala talböcker via datorn, åtminstone på kort sikt.

8h. Utbildning i handikappkunskap

Kristinaskolan, som är en specialskola för döva i Härnösand, har efterfrågat utbildning i handikappkunskap för assistenter, boendepersonal och andra anställda. De har vänt sig till Härnösands folkhögskola pga. skolans breda kompetens. Inom projektet har vi genomfört tre utbildningar i handikappkunskap, 1 kurs hösten 1999 och 2 under år 2000. Kurserna har bestått av 12 träffar om 2,5 tim per gång. Mellan träffarna har deltagarna haft studieuppgifter. Deltagarantalet har varierat mellan 10-12. Alla sammankomster har tolkats eftersom varje kurs har haft döva deltagare. Deltagarna har haft möjlighet att påverka kursinnehållet, som rör många områden. Se bilaga

Målsättningen har varit en allmän kompetenshöjning inom området.

Krisöinaskolan har svarat för utbildningskostnaden, som inte har belastat projektet.

Utvärderingen av kurserna är så positiva att Kristinaskolan inför år 2001 efterfrågar påbyggnadsutbildningar i handikappkunskap.

9. Information

Eftersom projektet innehåller många delar, så har information skett på olika sätt och i många olika sammanhang.

Projektet har presenterats på Härnösands folkhögskolas hemsida

www.harnosand.fhsk.se.

Under Distumkonferensen 17-19 maj i Härnösand presenterades projektet.

I anslutning till kursverksamheterna har projektet presenterats vid många sammanträden och möten.

Enskilda intresserade har vänt sig till projektledaren och fått information.

Genom informations- och vägledningscentralen har stora grupper studerande, lärare och andra fått vetskap om projektet.

På skolan finns 220 studeranden, många med funktionshinder, samt 65 personal som informerats.

Denna rapport kommer att tryckas och spridas. Rapporten kommer också att läggas på nätet.

I samband med att skolan fortsätter med utvecklingsarbetet för att bli ett pedagogiskt resurscentrum och för detta ansökt och beviljats projektmedel (mål 1), så har

information om här beskrivna projektet lämnats till bl a Länsstyrelser, landstinget, kommunen.

Information har också gått ut i media via Tidningen och Sveriges radio.

10. Sammanfattning

DISTUM har för perioden 990701-001231 beviljat projektmedel åt Härnösands folkhögskola. Enligt ansökan har projektets målsättning varit dels att utveckla ett lärcentrum i handikappfrågor och dels att introducera flexibelt lärande inom områdena läs- och skrivsvårigheter (dyslexi), synskada och teckenspråk.

Projektet har genomförts enligt planeringen i många delar. En lärstuga med anpassad utrustning har skapats. I stugan har också skapats en informations- och vägledningscentral när det gäller bra pedagogiska datorbaserade program. Verksamheten i lärstugan har letts av specialpedagog. Stugan har också fungerat som studierum för många funktionshindrade, som fått möjlighet att lära sig anpassningar till dator, allmän datakunskap och att nyttja Internet. Lärstugan har bl a besökts av 24 olika skolklasser med lärare, som fått vägledning och information.

I projektet har vi prövat introducera olika typer av flexibelt lärande:

Distansutbildning om dyslexi för föräldrar med dyslektiska barn.

Distanskurs i Internetanvändning för blinda ungdomar, som inkl. besök på hemorten av läraren.

Distansutbildning i Internetanvändning för vuxna synskadade. Kursen har inkluderat en veckoslutskurs.

Utbildning av personal i teckenspråk. I kursen har kombinerats hemarbetsuppgifter med användning av videokamera med internatutbildning.

3 kurser i handikappkunskap, där hemuppgifter varvats med regelbundna möten.

Information och utbildning om digitala talböcker. 87 synskadade och 17 personal har fått sådan utbildning.

Med stöd av projektet har Härnösands folkhögskola kunnat utvecklas till ett lärcentrum i handikappfrågor. Under projekttiden har skolan också utvecklats till ett dyslexicentrum med många aktiviteter på programmet. Högskolan och andra efterfrågar specialföreläsningar. Kommuner, arbetsförmedlingar och enskilda efterfrågar testningar. Se bilaga.

Arbetet med Internetkurser för synskadade har aktualiserat frågor om anpassning av hemsidor, så att de blir åtkomliga för synskadade. Till projektet har kommit förfrågningar från företag, myndigheter och en högskola.

Projektet har också verksamt bidragit till att skolan fortsätter utvecklingsarbetet för att bli en pedagogiskt resurscenter i handikappfrågor. Skolan har fått en bra möjlighet genom ekonomiska projektmedel från EU: s strukturfond mål 1.

Erfarenheterna av flexibelt lärande har berikat den pedagogiska diskussionen på skolan.

Utvärderingarna av de olika utbildningarna, som prövats, är genomgående mycket positiva med vissa undantag. Distanskursen i dyslexi för föräldrar visade bl a att tekniken satte hinder, att föräldrarna klart föredrog personliga möten och att endast 1 deltagare fullföljde kursen med positivt resultat.

Erfarenheterna av kurserna för synskadade visade att tekniken fortfarande orsakar svårigheter (krånglar) och att många behöver förbättra kunskaperna att använda datorn för att kunna distansstudera.

På teckenspråksområdet är tekniken fortfarande undermålig. Man kan hoppas att den snabba utvecklingen av bredband och utvecklingen av övrig teknik gör att teckenspråksutbildning kan genomföras åtminstone delvis via datorer.

De digitala talböckerna för läshandikappade har börjat lanseras under de sista månaderna. I projektet har många särskilt synskadade fått information och utbildning. En del har prövat läsning av de nya böckerna. Erfarenheterna från projektet visade att synskadade inte önskade läsa böcker via datorn och att man hitintills upplevde att specialbandspelarna för digitala böcker var för dyra. Hjälpmedelsordinatorerna (landstingen) har inte heller ännu tagit upp specialbandspelarna som fria tekniska hjälpmedel.

Personer med funktionshindrade, föräldrar och andra har genom projektet visat på
Att det är viktigt att söka och pröva olika former av flexibelt lärande
Att tekniken fortfarande skapar stora svårigheter för användaren
Att det personliga mötet värderas högt och måste ofta vara ett nödvändigt komplement till distansstudier
Att det är nödvändigt med stora folkbildningssatsningar om den nya informations- och kommunikationstekniken skall bli var mans egendom
Att trots att samhället bestämt sig att satsa på digitala talböcker för läshandikappade så saknar berörda personer godtagbara verktyg för att kunna läsa böckerna.